

Türkiye’de İletişim Eğitimi Alanında

Akreditasyon Süreci

Accreditation Process for Communication

Education in Türkiye

Gülseren ŞENDUR ATABEK¹

Makale Türü (Article Type): Derleme / Review

Başvuru Tarihi (Submitted): 04.07.2023

Kabul Tarihi (Accepted): 25.10.2023

Atıf (Cite as): Şendur Atabek, G. (2023).

Türkiye’de İletişim Eğitimi Alanında Akreditasyon Süreci. *Akdeniz İletişim*, (20. Yıl Özel Sayısı - 42), 107-122. <https://doi.org/10.31123/akil.1322584>.

Öz

Türkiye’de iletişim alanı akreditasyon süreçlerinin gelişimi ve mevcut uygulaması ele alındığı bu makale, yazarın İletişim Eğitimi Değerlendirme Akreditasyon Kurulu (İLEDAK) değerlendiricisi ve İLEDAK akreditasyonundan geçmiş bulunan bölümlerdeki yaşadığı deneyimlerine dayanmaktadır. Bu bağlamda makalede, araştırmacının kendi katıldığı sürece etnografik bir perspektifle yaklaştığı düşünösel (reflexive) bir yöntem kullanılmaktadır. 1980’lerden itibaren yaygınlaşan neoliberal anlayış ve 1999 Bologna deklarasyonunun imzalanmasıyla üniversitelerin yeniden yapılanması başlamıştır. Bu bağlamda kalite güvencesi ve akreditasyon süreçleri gündeme gelmiş, Avrupa Yükseköğretim Alanı (AYA) kapsamında 2015 yılında Yükseköğretim Kalite Kurulu (YÖKAK) oluşturulmuştur. YÖKAK tarafından 2018 yılında yetkilendirilen İletişim Araştırmaları Derneği (İLAD), İLEDAK eliyle Türkiye’de iletişim eğitimi alanında program akreditasyonu vermektedir. 2023 yılı itibarıyla 29 üniversitenin 69 programı akredite edilmiştir. Türk yükseköğretim sisteminde iletişim eğitimi akreditasyon süreçleri görece yeni olmakla birlikte giderek yaygınlaştığı görölmektedir. Kalite güvencesi ve akreditasyon süreçlerine alandaki akademisyenlerin eleştirel bir perspektifle katılımı bu süreçlerin daha ussal ve gerçekçi işlev kazanmasını sağlayabilecektir.

Anahtar Kelimeler: *İletişim eğitimi, Akreditasyon, Kalite güvencesi, Yükseköğretim, İLEDAK.*

Abstract

This article addresses the development and current practice of accreditation processes in the field of communication in Türkiye. It is based on the author's experiences as an evaluator of the Communication Education Evaluation Accreditation Board (ILEDAK) and in departments that have undergone ILEDAK accreditation. In this context, the article uses a reflexive method in which the researcher approaches the process she participated in from an ethnographic perspective. With the neoliberal understanding that has become widespread since the 1980s and the signing of the Bologna Declaration in 1999, the restructuring of universities has started. In this context, quality assurance and accreditation processes came to the agenda, and the Higher Education Quality Board (YÖKAK) was established in 2015 within the scope of the European Higher Education Area (EHA). Authorised by YÖKAK in 2018, Association for Communication Research (İLAD) provides programme accreditation through ILEDAK in the field of communication education in Türkiye. As of 2023, 69 programmes from 29 universities have been accredited. Although communication education accreditation processes are relatively new in the Turkish higher education system, they are becoming more widespread. The participation of academics in quality assurance and accreditation processes with a critical perspective will enable these processes to function more rationally and realistically.

Keywords: *Communication education, Accreditation, Quality assurance, Higher education, İLEDAK.*

¹ Prof. Dr., Akdeniz Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Radyo, TV ve Sinema Bölümü, gatabek@akdeniz.edu.tr, ORCID: 0000-0001-9118-2329

Giriş

Bu makalede Türkiye’de iletişim alanı akreditasyon süreçlerinin gelişimi ve mevcut uygulaması ele alınacaktır. İletişim Eğitimi Değerlendirme Akreditasyon Kurulu (İLEDAK) tarafından çeşitli üniversitelerde “değerlendirici” sıfatıyla yapılan görevlendirilmelerim ve daha önce çalıştığım Yaşar Üniversitesi ile halen çalıştığım Akdeniz Üniversitesi’nde yürütülen akreditasyon süreçlerindeki “akreditasyon sorumlusu” sıfatıyla yaptığım çalışmalardaki gözlem ve deneyimlerim bu makaleye temel oluşturmaktadır. Hem hizmet veren İLEDAK hem de hizmet alan fakülteler perspektifinden elde ettiğim bu gözlem ve deneyimlerin sağlıklı bir değerlendirmeye olanak vereceğini umuyorum. Bu bağlamda makale, araştırmacının kendi katıldığı sürece etnografik bir perspektifle yaklaşırken düşünümsel (reflexive) bir yöntemle (Bourdieu & Wacquant, 2021) değerlendirmelerde bulunduğu bir çalışma olarak nitelendirilebilir.

Öncelikle, bu makalenin kapsamının “program akreditasyonu” olduğunu belirtmeliyim. Daha geniş bir kapsamı bulunan kurumsal akreditasyon tüm bir yükseköğretim kurumunu kapsarken program akreditasyonu yükseköğretim kurumlarındaki bölümlerin verdiği lisans programlarına yöneliktir. Program akreditasyonu Yükseköğretim Kalite Kurulu’nca (YÖKAK) “bir akreditasyon kuruluşu tarafından belirli bir alanda önceden belirlenmiş, akademik ve alana özgü standartların bir yükseköğretim programı tarafından karşılanıp karşılanmadığını ölçen değerlendirme ve dış kalite güvence süreci” şeklinde tanımlanmaktadır (YÖKAK, 2023). Bu tanıma göre program akreditasyon süreci, yetkili bir akreditasyon kuruluşunca belirlenmiş alana özgü standartların, başvuran program tarafından karşılanıp

karşılanmadığının saptanmasıdır. Dolayısıyla program akreditasyon sürecinde öncelikle yetkilendirilmiş bir akreditasyon kuruluşunun olması gerekmektedir. İLEDAK Türkiye’de yükseköğretim düzeyinde iletişim alanı için YÖKAK tarafından yetkilendirilmiş kuruluştur. Bu kuruluş, Türk yükseköğretim sisteminde yer alan iletişim eğitiminin alanının çeşitli programları için standartları belirler ve başvuran bölümleri bu standartları sağlayıp sağlamadığına göre değerlendirir.

Akreditasyon, Latince inanmak, güvenmek anlamlarına gelen *credere* fiilinden türemiştir ve İngilizce değerlendirme, onaylama, tanıma anlamlarına gelen *accreditation* sözcüğünden Türkçeye geçmiştir. Türk Dil Kurumu çevrimiçi sözlüğü akreditasyonun Türkçe karşılığını “denklik” olarak vermektedir (TDK, 2023). Ancak, bu sözcüğün akreditasyon sürecini amaç, yöntem ve kapsam bakımından tam anlamıyla kapsamadığını belirtmeliyiz. Türkiye’de denklik, Yükseköğretim Kurulu (YÖK) tarafından yürütülen ve yurtdışı yükseköğretim programlarından alınan ön lisans, lisans ve yüksek lisans diplomalarının ülkemizdeki programlarla eşdeğerliğini saptayan bir süreçtir. Ayrıca, Üniversitelerarası Kurul (ÜAK) yurtdışından alınan doktora, sanatta yeterlik, doçentlik ve profesörlük unvanlarının denkliğini saptamakla yetkilendirilmiştir (Dölek, 2017). Bu işlemlerde denklik kavramı İngilizce *equivalence* karşılığı olarak kullanılmaktadır. Her iki kurumun denklik verme süreci ilgili mevzuat hükümlerine göre yürütülür ve yasal açıdan idari işlem niteliğindedir. Bu nedenlerle, denklik işlemleri akreditasyon sürecinden amaç, yöntem ve kapsam bakımından farklılık göstermektedir.

Bu bağlamda, akreditasyon kavramıyla ilişkili olan ve bazen bu kavramla karıştırılan derecelendirme (ranking) ve denetim

(auditing, inspection, control) kavramlarına da kısaca değinmek yerinde olacaktır. Akreditasyon bir derecelendirme süreci değildir. Akredite olan kuruluşların arasında bir hiyerarşi olacak şekilde bir derecelendirme yapılmaz. Bir kurum akredite edilmişse bu belirli standartları sağladığı anlamına gelir. Akredite olmuş bir kurumun diğer akredite olmuş kurumlara göre bir üstünlük sağlayacak şekilde puan verilerek derecelendirilmesi ya da sıralanması söz konusu değildir. Uluslararası düzeyde Academic Ranking of World Universities (ARWU), Times Higher Education World University Rankings (THE WUR), QS World University Rankings (QS WUR), Webometrics Ranking of World Universities, University Ranking by Academic Academic Performance (URAP) gibi derecelendirme yapan çeşitli kuruluşlar bulunmaktadır. Çoğu özel işletme statüsünde olan bu kuruluşlar, belirli kantitatif verilere dayalı bir puanlama ve derecelendirme sistemi geliştirerek uygulamaktadırlar. Ne var ki, bu derecelendirme sürecindeki amaç, yöntem ve kapsam akreditasyondan farklıdır. Akredite olan kurumların tümü, akredite olmayan kurumlara göre daha yüksek bir kalite güvencesi sunmaktadır. Ancak, akredite olan kurumların kendi aralarında bir kalite farkı belirlenmemiştir ve akredite edilen kuruma salt “akredite edilmiştir” belgesi verilmektedir. Bu belgede herhangi bir derecelendirme ifadesi yer almaz. Öte yandan, akreditasyon ve derecelendirme süreçleri doğal olarak birbiriyle ilişkilidir ve her iki kavram da kalite süreçlerinin temel kavramlarıdır (Nandi & Chattopadhyay, 2012). Nitekim, bir yükseköğretim kurumunun akredite olmuş programlarının sayısı genellikle o yükseköğretim kurumunun daha yüksek bir derecelendirme değeri elde etmesini sağlamaktadır. Örneğin, Williams (2021) ve Rybinski (2020) tarafından yapılan araştırmalar akreditasyonda elde edilen

başarıyla derecelendirme başarısı arasında pozitif bir ilişki olduğunu ortaya koymaktadırlar.

Benzer nedenlerle, akreditasyon salt bir denetim süreci de sayılamaz. Denetim sözcüğü eski Türkçede *teftiş* sözcüğünün karşılığı olarak kullanılmaktadır. Denetim, genel olarak kurum ve kuruluşların dönemsel olarak yasal mevzuat çerçevesinde işletilen ve sonucunda yasal yaptırımları bulunabilen bir süreçtir. Türk yükseköğretim sisteminde denetim süreçleri 2547 sayılı yasa kapsamında Yükseköğretim Denetim Kurulu tarafından gerçekleştirilmektedir (Ada & Baysal, 2020). Ayrıca, 2547 sayılı yasa kapsamında yükseköğretim kurumlarının iç denetim mekanizmaları da bulunmaktadır. Ancak, denetim süreçleri dönemsel, yasal mevzuata ve yaptırıma dayalı iken akreditasyon süreçleri isteğe bağlı ve bir akreditasyon veren kuruluşça belirlenmiş standartlara göre yapılır. Bu nedenle, denetleme ve akreditasyon amaç, yöntem ve kapsam bakımlarından farklıdır. Buna karşın gerek akreditasyon veren kuruluşça görevlendirilen değerlendiricilerin gerekse de akreditasyona talip olan kurumun öğretim elemanları kendilerini bir denetim süreci içindeymiş gibi hissetmekte ve bu şekilde davranabilmektedirler. Nitekim, lisansüstü öğrencileri arasında Yüksel (2013) tarafından yapılan araştırmaya göre, akreditasyon sözcüğüyle ilişkili olarak ikinci sıklıkta akla gelen sözcük “denetim” sözcüğüdür. Öte yandan, sağlık hizmetleri alanında akreditasyon faaliyetlerini yürüten Türkiye Sağlık Hizmetleri Kalite ve Akreditasyon Enstitüsü (TÜSKA), akreditasyon sürecinde görev alanlar için Sağlıkta Akreditasyon Denetçisi (SAD) unvanını kullanmaktadır. Ancak, TÜSKA hastaneler ve benzeri sağlık kuruluşlarının akreditasyon sürecini yürütmektedir. Tıp eğitimi alanında YÖKAK tarafından yetkili akreditasyon kuruluşu olan Tıp Eğitimi Programlarını Değerlendirme ve

Akreditasyon Derneği (TEPDAD) ise diğer tüm akreditasyon kuruluşları gibi, süreçte görev alanlar için “değerlendirici” unvanını kullanmaktadır.

Yineleyecek olursak, akreditasyon süreci amaç, yöntem ve kapsam bakımlarından derecelendirme ve denetim süreçlerinden farklıdır. Söz konusu iki süreçle çeşitli boyutlarda ilişkili olmakla birlikte akreditasyon süreci, dış kalite güvence sürecinin önemli bir parçası olarak Türk yükseköğretim sisteminde özgün yerini almıştır.

1.Dünyada ve Türkiye’de Akreditasyonun Gelişimi

Dünyada yüksek öğretim alanında akreditasyon çalışmaları ilk olarak Amerika Birleşik Devletleri yükseköğretim sisteminde başlamıştır (Harclerod, 1980). ABD’deki ilk akreditasyon çalışmaları 1787 yılından itibaren *Association of American Universities* (AAU) tarafından akredite okullar listesinin yayınlanması şeklinde gündeme gelmiştir (ASHE-ERIC, 1980). Bu listeleme çalışmasının günümüz akreditasyon süreçleri gibi kalite güvencesi kültürüne ve gelişkin bir sistematığe dayalı olmadığını belirtmeliyiz. 1948 yılına değin bazı değişikliklerle süren bu uygulama, AAU’nun akreditasyon süreçlerinden çekildiğini açıklamasıyla sona ermiş ve birçok bölgesel akreditasyon kurumu ortaya çıkmıştır. Ayrıca, farklı eğitim alanları için çeşitli yeni kurumların sürece girmesiyle akreditasyon vermeye yetkili kurumlarda büyük bir çeşitlilik ortaya çıkmıştır. Ancak, önce *Council on Postsecondary Accreditation* (COPA) 1974-1993 yılları arasında, daha sonra da *Commission on Recognition of Postsecondary Accreditation* (CORPA) 1993-1997 yılları arasında kuruluşlar ülke çapında akreditasyon süreçlerini hükümet dışı (*non-governmental*) kuruluş statüsüyle koordine etmişler ve yetkili akreditasyon kuruluşlarını belirlemişlerdir. Son olarak,

1997 yılında kurulan *Council on Higher Education Accreditation* (CHEA) hükümet dışı bir kuruluş statüsünde olup halen ABD’de federal düzeyde yükseköğretim akreditasyon süreçlerini koordine etmekte ve eğitim alanlarına göre yetkili akreditasyon kuruluşlarını belirlemektedir.

İngiltere’de ise akreditasyon süreci uzun yıllar üniversitelerin gönüllü olarak uyguladıkları akran değerlendirmesi (*peer review*) ağırlıklı bir süreç şeklinde yürütülmekteydi. Uzun bir tarihi geçmişe dayalı geleneksel yapılarıyla kurumsallaşmış İngiliz üniversiteleri için bu yöntemle yeterli bir kalite güvencesi sağlandığı düşünülüyordu. Ancak, 1990’lı yıllarda Thatcher politikaları çerçevesinde politeknik okullarına da üniversite statüsü verilmesiyle hızla büyüyen İngiliz yükseköğretim sisteminde kalite güvencesini sağlamak amacıyla yeni düzenlemeler yapılmış ve mali olarak çoğunlukla kamu kaynaklarına dayalı *Quality Assurance Agency for Higher Education* (QAA) 1997 yılında kurulmuştur (Brown, 2004; Brennan & Williams, 2007). 2011 yılında hükümetin yükseköğretimde öğrenci merkezli bir politika benimsemesine paralel olarak QAA kalite güvencesi sisteminde de öğrenci katılımını içeren birtakım değişikliklere gitmiştir (NIAD-UE, 2015). Günümüzde kurumsal ve program akreditasyon süreçleri QAA gözetiminde çeşitli kuruluşlar eliyle ve 2018 yılında güncellenmiş kalite standartları (*quality code*) çerçevesinde yürütülmektedir.

Kıta Avrupa ülkelerinde ise akreditasyon süreçlerinin genel olarak Bologna Bildirisi’nin 1999 yılında 29 ülke temsilcisi tarafından imzalanmasından sonra başladığı kabul edilmektedir (Schwarz & Westerheijden, 2007). Bologna süreci kapsamında Avrupa Yükseköğretim Alanı (AYA) oluşturulmaya karar verilmiştir. AYA kapsamında ülkeler arası

karşılaştırılabilirliği ve transfer edilebilirliği hedefleyen bir Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi (AYÇ) oluşturulmuştur. AYÇ, ülkeler tarafından Ulusal Yeterlilikler Çerçevesi (UYÇ) hazırlanabilmesi için bir model olarak işlev görecektir. Böylelikle AYA, tüm Avrupa ülkeleri arasındaki yükseköğretim kurumlarındaki programlar arasında karşılaştırılabilirliği ve transferi öngören ve kalite güvencesi anlayışının yerleşmesine olanak veren bir sistem olarak kabul edilmiştir. Şüphesiz bazı Avrupa ülkelerinde Bologna sürecinden önce de kalite güvencesine yönelik bazı mekanizmalar bulunmaktaydı. Özellikle Fransa, İtalya, Hollanda ve Almanya gibi köklü üniversite geleneğine sahip ülkelerde kalite güvencesini sağlamaya yönelik geleneksel birtakım mekanizmalar bulunmaktaydı. Benzer şekilde SSCB’de ve daha sonra da Rusya Federasyonu’nda yükseköğretimde kalite güvencesi sağlamaya yönelik mekanizmalar Bologna sürecinden önce de bulunmaktaydı (Motova & Pykkö, 2012). Ancak, AYA’da kalite güvencesi ve akreditasyona yönelik sistematik ve kapsamlı çalışmaların genel olarak Bologna sürecinde şekillendiği gözlenmektedir. Halen AYA kapsamında 47 ülke bulunmaktadır ve bu ülkelerin çoğunda yeterli düzeyde kalite güvencesi ve sistematik akreditasyon süreçleri işletilmektedir.

Türkiye’de de yükseköğretimde kalite güvencesi ve kalite kültürünün geliştirilmesine yönelik sistematik çalışmaların Bologna süreci kapsamında hız kazandığı görülmektedir (Özer, Gür & Küçükcan, 2010). Ancak, Bologna sürecinden önce de Türkiye’de mühendislik alanında program akreditasyonu çalışmalarının gerçekleştirildiği bilinmektedir. İlk kez 1993 yılında ODTÜ kimya ve maden mühendisliği programları için ABET (*Accreditation Board for Programs in Engineering and Technology*) adlı ABD merkezli kuruluşu program

akreditasyonu başvurusu yapılmıştır (Birand, 2006). Bu çalışmaların daha sonra 2002 yılında kurulan MÜDEK (Mühendislik Eğitim Programları Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği) tarafından diğer mühendislik programları için de ulusal düzeyde genişletildiği görülmektedir. Türk yükseköğretim sisteminde akreditasyon çalışmaları görece yeni bir olgudur ve bu alandaki sistematik çalışmaların 2015 yılında Yükseköğretim Kalite Kurulu’nun (YÖKAK) kurulmasıyla hayata geçirildiği söylenebilir. YÖKAK’ın kurulmasına giden süreç, 22 Ekim 2002 tarih ve 24914 sayılı Resmî Gazete’de Yükseköğretim Kurumlarında Akademik Değerlendirme ve Kalite Kontrol Yönetmeliği’nin yayımlanmasıyla başlamıştır. Bu yönetmeliğe göre kurulan Yükseköğretimde Akademik Değerlendirme ve Kalite Kontrolü Komisyonu, tamamı Üniversitelerarası Kurul tarafından seçilen 7 üyeden oluşur. Böylelikle, 2002 yılında yayımlanan bu yönetmelikle Türk Yükseköğretim sisteminde ilk kez kalite güvencesi kavramı kullanılmaya başlanmıştır. Bu yönetmelik, Komisyon tarafından belirlenen ilkeler çerçevesinde kalite güvencesine yönelik değerlendirme yetki ve sorumluluğu yükseköğretim kurumlarının kendilerine bırakmıştır. Dolayısıyla bu yönetmelik bir tür iç değerlendirme sürecine dayalı kalite güvencesini amaçlamaktadır.

Daha sonra, 20 Eylül 2005 tarih ve 25942 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Yükseköğretim Kurumlarında Akademik Değerlendirme ve Kalite Geliştirme Yönetmeliği ile önceki komisyonun adı “Yükseköğretim Akademik Değerlendirme ve Kalite Geliştirme Komisyonu” olarak değiştirilmiştir. Komisyonun yapısının da her birisi farklı yükseköğretim kurumlarında görev yapan, akademik değerlendirme ve kalite geliştirme uygulamaları konusunda deneyimli, temel bilimler, mühendislik bilimleri, sosyal

bilimler ve sağlık bilimleri alanlarının her birinden en az bir üye olmak üzere toplam dokuz üyeden oluşması kuralı getirilmiştir. Bu yeni yönetmelik ayrıca iç değerlendirmenin yanı sıra dış değerlendirme anlayışını da Türk yükseköğretim sistemine yerleştirmiştir. Ancak, bu yönetmelik de 23 Temmuz 2015 tarih ve 29423 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren “Yükseköğretim Kalite Güvencesi Yönetmeliği” ile değiştirilmiş ve Yükseköğretim Kalite Kurulu (YÖKAK) oluşturulmuştur. Bu yeni yönetmelikle artık kalite güvencesi ve akreditasyon kavramları, Türk yükseköğretim sistemine tam olarak yerleşmiştir. Son olarak, 1 Temmuz 2017 tarih ve 7033 sayılı “Sanayinin Geliştirilmesi ve Üretimin Desteklenmesi Amacıyla Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” ile 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'na eklenen Ek Madde 35 hükümleri çerçevesinde YÖKAK yükseköğretim kurumlarının eğitim-öğretim ve araştırma faaliyetleri ile idari hizmetlerinin kalite düzeylerine ilişkin ulusal ve uluslararası kalite standartlarına göre değerlendirmeler yapmak, iç ve dış kalite güvencesi, akreditasyon süreçleri ve bağımsız dış değerlendirme kurumlarının yetkilendirilmesi süreçlerini yürütmek üzere idari ve mali özerkliğe sahip, kamu tüzel kişiliğini haiz ve özel bütçeli bir kuruluş olarak yeniden yapılandırılmıştır. Ayrıca üye sayısı biri öğrenci olmak üzere 13 kişi olarak belirlenmiştir. Böylelikle YÖKAK’ın görev ve yetkileri genişletirken yapısı da idari ve mali açıdan özerk bir statüye kavuşturulmuştur.

2547 sayılı yasanın ek 35. Maddesi uyarınca çıkarılan Yönetmeliğe göre her yükseköğretim kurumu ilk mezun verdikleri eğitim ve öğretim yılını izleyen en geç beşinci yıl içerisinde Kurumsal Dış Değerlendirme Programına katılmak zorundadır. Kurumsal dış değerlendirme

programı kapsamında değerlendirmesi gerçekleştirilen yükseköğretim kurumları ise bu değerlendirmeyi izleyen en geç beşinci yıl Kurul tarafından yürütülen Kurumsal Akreditasyon Programına başvuru yapmak zorundadır. Kurumsal akreditasyon işlevinin yanı sıra YÖKAK, program akreditasyonu için alanlara göre ulusal akreditasyon kuruluşlarının yetkilendirmesini de yapmaktadır. Uluslararası akreditasyon kuruluşlarının Türk yükseköğretim sistemi içinde tanınması süreci de yine YÖKAK tarafından gerçekleştirilmektedir. 2023 yılı başı itibarıyla YÖKAK tarafından tanınan uluslararası akreditasyon sayısı 11’dir. Yine 2023 yılı başı itibarıyla YÖKAK tarafından ulusal program akreditasyonu vermeye yetkilendirilmiş 22 kuruluş bulunmaktadır. Bu kuruluşlar arasında bulunan İLEDAK, iletişim alanındaki programlara ulusal akreditasyon vermeye yetkili kuruluş olarak belirlenmiştir.

2. İLEDAK ve İletişim Alanında Akreditasyon Çalışmaları

İLEDAK’ın kuruluşuna giden süreç, ilk toplantısını 1999 yılında Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi ev sahipliğinde yapan İletişim Fakültesi Dekanları Toplantısı (İLDEK) ile başlamıştır (Varol & Çetin, 2004). İLDEK, ev sahibi fakülte dekanı Prof. Dr. Alemdar Yalçın önderliğinde önce bir dekanlar toplantısı serisi olarak tasarlanmış ve YÖK nezdinde iletişim eğitimiyle ilgili konularda muhatap kabul edilmeyi amaçlamıştır. Süreç içerisinde İLDEK toplantılarına Türkiye’deki iletişim fakültelerinin yanı sıra KKTC ve Kırgızistan’da YÖK sistemi içindeki iletişim yükseköğretimi veren kurumlar da katılmışlardır. İlk toplantıdan itibaren toplantıların raportörlüğü görevini üstlenen Prof. Dr. Asaf Varol ve yine ilk yıllardan itibaren çeşitli düzeylerde aktif katılımında bulunan Prof. Dr. Aysel Aziz’in çabalarıyla İLDEK, iletişim eğitimi alanında

akreditasyon konusunu sürekli gündemde tutmuştur.

2015 yılında Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi ev sahipliğinde yapılan 23. İLEDAK toplantısında Prof. Dr. Aysel Aziz'in teklifiyle Türkiye'de iletişim fakültelerinin ve programlarının değerlendirilebilmesi ve geliştirilebilmesi amacıyla bir "İletişim Eğitimi ve Akreditasyon Kurulunun" (İLEDAK) kurulmasına ve sorumluluğunun İletişim Araştırmaları Derneği (İLAD) tarafından üstlenilmesine karar verilmiştir. İLAD iletişim eğitimi veren yükseköğretim kurumları ile iletişim sektöründen gazeteciler, halkla ilişkiler uzmanları, reklamcılarının katkısı ile 1989 yılında kurulmuştur. İLEDAK tarafından akreditasyon sorumluluğu verilen İLAD, aynı yıl Tüzüğünde "iletişim eğitimi ile ilgili akreditasyon çalışmaları yapmak" hükmü konarak gerekli değişiklik yapılmıştır (Beşbudak, Özmelek Taş & Nazlı, 2022). Hazırlık sürecinin bir gereği olarak ilk "Değerlendirici Eğitimi Çalıştayı" 2016 yılında İstanbul'da gerçekleştirmiştir. Diğer işlemlerin de tamamlanmasının ardından 2017 yılında İLAD Başkanı Prof. Dr. Aysel Aziz ve İLEDAK Başkanı Hülya YeğİN YÖKAK'a tescil belgesi başvurusunda bulunmuşlardır. YÖKAK tarafından verilen ilk tescil belgesinin 30 Ocak 2018 tarihinde alınmasıyla artık İLEDAK Türkiye'de iletişim eğitimi alanında akreditasyon vermeye yetkili kuruluş olarak İLAD bünyesinde çalışmalarını başlatmıştır (Aziz, 2020). İLEDAK tarafından yürütülen akreditasyon sürecinde nihai akreditasyon kararı İLAD Yönetim Kurulu tarafından verilmektedir. Böylelikle, Türkiye'de İLEDAK tarafından yürütülen akreditasyon sürecini başarıyla tamamlayan 4 üniversitenin 10 programı (Bahçeşehir Üniversitesi Halkla İlişkiler; Ankara Üniversitesi Gazetecilik, Radyo, Televizyon ve Sinema, Halkla İlişkiler ve Tanıtım; Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi Reklamcılık ve Halkla İlişkiler; Yaşar Üniversitesi Halkla İlişkiler ve Reklamcılık,

Radyo, Televizyon ve Sinema, Görsel İletişim Tasarımı; İstanbul Aydın Üniversitesi Halkla İlişkiler ve Tanıtım ve Sakarya Üniversitesi Halkla İlişkiler ve Reklamcılık) 2019 yılında ilk İLAD akreditasyon belgelerini almışlardır. 2023 yılı itibarıyla 29 üniversitenin 68 programı İLAD tarafından akredite edilmiş durumdadır. Tablo 1'in incelenmesinden de görüleceği gibi Türkiye'de iletişim alanındaki yükseköğretim kurumlarının akreditasyon süreçlerine katılımı hızlı bir artış göstermiştir. İLAD, YÖKAK tarafından 2020 yılında ikinci kez 2 yıllık, 2022 yılında da 5 yıllık olmak üzere yeniden yetkilendirilmiştir.

Tablo 1. Türkiye'de İletişim Alanında Akreditasyon Alan Programların Sayısal Gelişimi

Yıl	2019	2020	2021	2022	2023
Katılan üniversite sayısı	6	14	17	21	29
Akredite Program sayısı	10	24	40	53	68

3. Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Akreditasyon Çalışmaları

Akdeniz Üniversitesi'nin kalite güvencesi kültürünü geliştirme çalışmaları 2007-2012 Stratejik Planı'nın hazırlandığı yıllara değİN uzanmaktadır (Akdeniz Üniversitesi, 2007). Bu çalışmaların ilk somut sonucu Akdeniz Üniversitesi'nin 2020 yılında 2 yıl süreli YÖKAK Kurumsal Akreditasyonu almasıdır. Akdeniz Üniversitesi ayrıca, Türk Standartları Enstitüsü (TSE) tarafından yönetsel süreçler için verilen ISO 9001 Kalite Yönetim Sistemi belgesine sahiptir. Üniversitede kalite güvencesi ve akreditasyon süreçleri çeşitli birimler tarafından desteklenmektedir. Rektör başkanlığında oluşturulan Kurumsal Gelişim ve Kalite Kurulu üniversite çapında kalite güvencesi ve akreditasyon

süreçlerinin eşgüdümünü sağlamaktadır. Ayrıca, birimler düzeyinde de Akreditasyon Kurulları oluşturulmuştur. Böylelikle, Akdeniz Üniversitesi kalite güvencesi kültürünü geliştirme konusunda belirli bir ilerleme sağlayabilmiştir.

Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi kalite güvencesi ve akreditasyon çalışmaları da bu ortamda gelişmiştir. İlk olarak Radyo, Televizyon ve Sinema Bölümü, 2022 yılında İLEDAK akreditasyonuna başvurmak için bölüm kararı alarak dekanlığa göndermiş ve süreci başlatmıştır. İlk olarak Bölüm Danışma Kurulu oluşturularak toplanmış ve gündemli toplantı tutanağına bağlanmıştır. Bölümdeki tüm akademisyenlerin katılımıyla yapılan toplantıda süreç ve işleyiş hakkında ayrıntılı bilgi verilmiş, belirli konularda iş bölümü yapılmıştır. OBS sisteminde bölüm programlarıyla ilgili eksiklikler giderilmiş ve güncellemeler yapılmıştır. Benzer şekilde, OBS sisteminde ders paketleriyle ilgili eksiklikler tamamlanmış ve güncellemeler yapılmıştır. Bölüm öğrencileriyle ve mezunlarla toplantılar düzenlenerek tutanağına bağlanmıştır. Bölüm ve Fakülte web sayfalarında eksik bilgiler tamamlanarak güncellemeler yapılmıştır. Bu süreç ilerlerken taslak Öz Değerlendirme Raporu tamamlanmış ve Bölüm akademisyenleriyle paylaşılmıştır. Revizyonlarla son halini alan Öz Değerlendirme Raporu 2022 Ağustos ayında İLEDAK'a gönderilerek süreç ilerletilmiştir. İLEDAK tarafından incelenen Raporda gerekli değişiklikler yapılarak tekrar gönderilmiş ve ziyaret takvimi belirlenmesi aşamasına gelinmiştir.

Ziyaret takviminin belirlenmesi aşamasında Rektörlük, Dekanlık ve Kurumsal Gelişim ve Kalite Kurulu'na gerekli bilgilendirmeler yapılarak iş birliği içinde ziyaret takvim önerisi hazırlanmıştır. Önerilen ziyaret takviminin İLEDAK tarafından

onaylanmasından sonra 2022 Aralık ayında İLEDAK değerlendirici ekibi ziyareti 4 gün süre ile gerçekleştirmiştir. Değerlendirici ekip başkan ve üyelerinin Bölüm, Fakülte ve Rektörlük düzeyinde gerçekleştirdikleri görüşme ve çalışmalardan sonra Çıkış Bildirisi'nin okunmasıyla ziyaret tamamlanmıştır. Ekip tarafından hazırlanan ayrıntılı Akreditasyon Raporu, daha sonra İLAD'ın çeşitli komisyonlarında değerlendirilerek son halini almış ve 27 Şubat 2023 tarihli yazıyla 10.03.2023-10.03.2025 tarihleri arasında 2 yıl süre için geçerli Akreditasyon Belgesi gönderilmiştir. Akreditasyon sonucunun ÖSYM kataloğunda yer alması için YÖK'e bilgi verilmiş ve sistem girişi sağlanmıştır.

Radyo, Televizyon ve Sinema Bölümünün bu olumlu sonucu diğer bölümleri de harekete geçirmiş, bölümlerin çalışmalarını hızlandırmak üzere Dekanlık tarafından önlemler alınmıştır. Dekanlık ayrıca Fakülte düzeyinde yapılması gerekli düzenlemeleri hızlandırmış, gündemli Fakülte Danışma Kurulu toplantılarını gerçekleştirerek tutanağına bağlamış ve birimlerle paylaşmıştır. Bu süreç içinde ayrıca Fakülte ve Bölümlerin web sayfalarında da düzeltmeler ve güncellemeler gerçekleştirilmiştir. Fakülte Akreditasyon Kurulu bölümlerin akreditasyon çalışmalarına destek vererek bir takvim içinde başvuruların yapılmasını planlamaya çalışmaktadır. Radyo, Televizyon ve Sinema Bölümü ise bir yandan Akreditasyon Raporunda "gözlem", "kaygı" ve "zayıflık" düzeylerinde belirtilen sorunları iyileştirmeye çalışırken diğer yandan da 2 yıl sonraki akreditasyon ara değerlendirme sürecine hazırlıklarını sürdürmektedir.

Değerlendirme ve Sonuç

Türk yükseköğretim sistemi için görece yeni bir süreç olan kalite güvencesi ve kurumsal dış değerlendirme anlayışının giderek geliştiği ve yaygınlaştığı görülmektedir. Bu durum iletişim alanında yükseköğretim

veren kurumlar arasında da gözlenmektedir. Oldukça yeni olan bu sürecin giderek gelişeceği ve olgunlaşacağı öngörülebilir. Ancak, bu süreçte bazı önemli sorunların bulunduğu görmezden gelinmemelidir ve eleştirel bir perspektifle konu irdelenmelidir.

Genel olarak, akreditasyon konusunda akademik dünyada “akreditasyonun bir işe yaramadığı ve sadece gereksiz iş yükü artışı getirdiği” şeklindeki bir toptancı görüşün iletişim akademisyenleri arasında da zaman zaman dile getirildiği görülmektedir. Bu görüşe yükseköğretim sisteminde yaşanan bazı olumsuz süreçlerin neden olduğu göz ardı edilmemelidir. Birçok yazar, akademik sistemin giderek bir sanayi düzeneği haline geldiğini, özellikle 1980 sonrası yaygınlaşan neoliberal ekonomi politik anlayışın üniversiteleri salt birer işletme olarak şekillendirmeye çalıştığını, özellikle öğrenci sayısındaki kitleselmeye bağlı olarak yükseköğretimin bir rekabet piyasası şeklinde işletilmesinin önünün açıldığını belirtmektedirler (örneğin Slaughter ve Lesiue, 1997; Timur, 2000; Nalbantoğlu, 2003; Münch, 2014). Bir yandan fildişi kulelerde toplumdan uzak yaşamakla eleştirilen akademisyenler diğer yandan da giderek bir tür akademik fabrika haline gelen üniversitelerde üretim hattı işçisine dönüşmektedir (Barry, Chandler ve Clark, 2001). Bu eleştiriler şüphesiz önemli ölçüde haklıdır ve akademisyenlerce dile getirilen sorunların çözümleri bu tür eleştiriler göz ardı edilerek ele alınmamalıdır.

Neoliberal görüşün üniversiteleri de etkilemesine paralel olarak, esas itibarıyla Japon sanayi için geliştirilen Toplam Kalite Yönetimi (TKY) sisteminin, akademik kurumlar için de aynen geçerli olacağı düşüncesi üniversitelerde kabul görmüştür. Bu yeni işletmecilik anlayışının üniversitelerde etkili olmasında OECD, Dünya Bankası gibi uluslararası kuruluşlar da rol oynamışlardır (Deem, 2020). Bunun

sonucu olarak, günümüzde üniversitelerde kalite güvencesi ve akreditasyon konularının daha çok işletme alanındaki akademisyenlerce sahiplenildiği ve bu konulardaki literatürde de daha çok TKY kavramlarının egemen olduğu görülmektedir. Özellikle 1980’lerden sonra ortaya çıkan bu koşulların Türk yükseköğretim sistemini de etkilediği açıktır (Uysal & Peşteli, 2022). Nitekim Duman (2021) tarafından yapılan araştırmanın bulgularına göre, Türkiye’de akreditasyon konusunda yazılan lisansüstü tezlerin çoğunluğu işletme alanında gerçekleştirilmiştir. Bu durumun bir ölçüde olağan karşılanması gerektiği savunulabilir. Ancak, diğer alanlardaki akademisyenlerin kalite güvencesi ve akreditasyon konularına sanki bu eğitim alanlarında herhangi bir kalite güvencesi sorunu bulunmuyormuş gibi ilgisiz kalmaları dikkat çekicidir. Yükseköğretim sisteminde eğitim kalitesi konusunda nerdeyse tüm akademisyenlerin şikayetçi olduğu düşünüldüğünde, bu durumun önemli bir soruna işaret ettiği açıktır. Yükseköğretim düzeyinde eğitim verilen tüm alanlardaki akademisyenlerin sahip çıkması durumunda kalite güvencesi ve akreditasyon konuları daha gerçekçi, kapsamlı ve nitelikli bir şekilde yürütülebilecektir. Böylelikle, eksikliği görülen yenilikçi ve eleştirel perspektifler de kalite güvencesi ve akreditasyon uygulamalarına yansıtılabilecektir. Ülkemizde iletişim programları akreditasyon süreçleri konusunda iletişim alanından akademisyenlerce yayımlanmış sadece iki çalışmanın (Beşbudak, Özmelek Taş & Nazlı, 2022; Kaygusuz, 2023) olduğu görülmektedir. Bu bağlamda, iletişim alanından akademisyenlerin de kalite güvencesi ve akreditasyon konularına eğilmesi, iletişim alanının özgünlüklerinin uygulama süreçlerine aktarılması bakımından büyük önem taşımaktadır.

Akreditasyon süreci uygulamalarına karşı akademisyenlerin çeşitli tepkiler geliştirdiği gözlenmektedir. Her ne kadar Türk yükseköğretim kurumlarının kalite yönetimine uyumunun genel olarak yüksek olduğu ifade edilse de bu uyum genellikle normatif (kuralcı) bir uyum düzeyinde kaldığı, hatta çoğu üniversite için salt törensel (gösterişçi) düzeyde bir uyum düzeyinin söz konusu olduğu gözlenmiştir (Taştan & Yılmaz, 2022). Bu durum, sürecin yeterince rasyonel düzeyde benimsenmediğinin bir göstergesidir. Yapılan bazı araştırmalar akademisyenlerin akreditasyon sürecinin salt üst yönetim istediği için başlatıldığını düşündüğünü göstermektedir (Eryılmaz vd., 2016). Akademisyenlerin bu yönde bir kanaat edinmelerinin temel nedeni olarak akademik yöneticilerin yeterli düzeyde önderlik yapamamaları sayılabilir. Bölüm başkanlarından başlayarak fakülte dekanlarının ve üniversite rektörlerinin kalite güvencesi sürecine gösterecekleri ilgi ve adanmışlık, akreditasyon süreçlerine mesafeli duran akademisyenlerin sürece katılımının artması bakımından büyük önem taşımaktadır. Ne yazık ki akademik yaşamda bazı akademisyenlerin tüm olumsuzlukları salt üst akademik yöneticilere atfetmesi öz eleştiri geleneğinin zayıflığının bir sonucudur. Bu durum karşısında her düzeyde akademik yöneticilerin önderliği büyük önem taşımaktadır. Program akreditasyonun öncelikle bölümleri ilgilendirmesi nedeniyle, bölüm başkanlarının tüm süreç boyunca birinci derecede sorumluluk almaları gerekmektedir. Kalite güvencesi ve akreditasyon süreçlerinin salt görevlendirilmiş “akreditasyon sorumluları”nın değil tüm bölüm akademisyenlerinin katılımını ve çabasını gerektirdiğinin benimsenmesine yönelik bir kültürün geliştirilmesi yaşamsal önemdedir.

Akreditasyon sürecine yönelik bir diğer eleştiri sürecin aşırı iş yükü getirdiği ve zaman kaybettiği yönündedir. Akademisyenlerin bu yöndeki algıları birçok güncel araştırma tarafından da bulgulanmıştır (Hail vd., 2019; Fidan, Bıyıklı & Özkara, 2022; Alpaydın & Topal, 2022). Bu eleştirinin haklılık payı olmakla birlikte, kendi deneyimimizde asıl sorunun akreditasyon sürecinden önce zaten yapılması gereken işlerin zamanında yapılmamış olmasından kaynaklandığı gözlenmiştir. Örneğin, Öğrenci Bilgi Sistemine (OBS) girilmesi gereken program ve ders bilgi paketlerinin tamamlanma düzeyinin düşük olması akreditasyon sürecinde en çok zaman gerektiren sorun olmuştur. Her ders açıldığında tamamlanması gereken bilgiler ders çıktıkları, içerik, kaynaklar ve öğrencilerin sorumlulukları vb. bilgiler öğrencilerin bir dersten yeterli düzeyde fayda sağlayabilmesi için yaşamsal önemdedir. Bu bilgilerin girilmesi ve güncellenmesi, ilgili öğretim elemanının yetki ve sorumluluğunda olup bu konuda ortaya çıkabilecek eksikliklerin bölüm başkanının gözetiminde ivedilikle giderilmesi zorunludur. Öğretim elemanlarının salt güncel ilgileri nedeniyle çok sık yeni ders önerip bir süre sonra bu derslere yeterince ilgi göstermemeleri sonucunda, müfredatta birçok işlevi kalmamış ders kaydının yer alması da yine bu sorunla ilgilidir ve sisteme bilgileri eksik girilmiş çok sayıda ders nedeniyle akreditasyon sürecinde önemli bir zaman kaybı yaşanmaktadır. Benzer şekilde, diğer bölümlere verilen dersler ile diğer bölümlerden alınan derslerin bilgilerinin eksiksiz girilmesi, AKTS kredilerinin uyumlaştırılması vb. sorunlar da bölümler arası iş birliği ile zamanında çözümlenmelidir. Ne yazık ki üniversitelerimizde bölümler arası akademik iş birliğinin yeterince sağlanabildiği söylenemez. Bu durumun iyileştirilmesinde de yine bölüm

başkanlarının inisiyatif alması büyük önem taşımaktadır. Tüm bu sorunların akreditasyon sürecinden önce giderilmesi için bölüm başkanlarının ve öğretim elemanlarının kendi yetki ve sorumluluklarının gereğini yerine getirmeleri gereklidir. Bu tür sorunlar, dekanlık, rektörlük ya da YÖK düzeyinde değil doğrudan bölümde çözülmesi gereken sorunlardır. Bölümlerin mevcut yasa ve yönetmeliklerdeki şekliyle işletilmesi ile akreditasyon sürecinde zaman kaybı olarak nitelenen birçok sorunun önceden giderilebileceği açıktır.

Akreditasyon sürecine yöneltilen bir diğer eleştiri de süreç yönetiminin kurumların kimlik farklılıklarını giderecek şekilde standardizasyona zorladığıdır (Gillen, 2020; Romanowski, 2022). Şüphesiz bu eleştirilerde de belirli ölçüde haklılık payı bulunabilir. Ancak, çoğu akreditasyon kuruluşunun kriterlerinin uygulanmasında sürece giren programlar için sanıldığından çok esneklik sağlanmaktadır. Örneğin, İLEDAK kriterlerinde programlardaki kuramsal ve uygulamalı derslerin AKTS kredisi için sadece alt sınırlar belirlenmiş olup her programın kendi tercihinine göre daha kuramsal ağırlıklı ya da daha uygulama ağırlıklı eğitim vermelerinin akredite edilmeye bir engel oluşturmaması sağlanmıştır. Kuramsal ve uygulamalı derslerin iletişim eğitiminde ne ölçüde gerektiği konusunda farklı perspektiflerden farklı görüşler savunulabilmektedir (Atabek & Şendur Atabek, 2014). Türkiye’de İletişim Fakültelerinin 1992 yılında meslek yüksekokullarından fakülteye dönüştürülmesiyle oluşturulduklarını anımsayarak iletişim eğitiminde uygulama derslerinin tarihsel bir geleneğin sonucu olduğunu söyleyebiliriz. Ayrıca, öğrencilerin bu konuyu sürekli gündemde tuttukları ve yeterince uygulama yapamadıkları şikayetini çeşitli düzeylerde dile getirdikleri bilinmektedir. Türk yükseköğretim sisteminin de giderek

meslek eğitimini önemseydiği, YÖKAK üyeleri arasında Mesleki Yeterlik Kurumu temsilcisine yer vererek kalite süreçlerinde meslek perspektifini içerdiği gözlenmektedir. Bilindiği gibi kamu hizmeti sunan üniversitelerin üç temel işlevinden birincisi eğitim-öğretimdir. Bu nedenle, yükseköğretim programlarının eğitim hizmetlerini kamunun beklentilerini göz ardı etmeden sunabilmeleri kurumsal sürdürülebilirlikleri açısından önemlidir. İLEDAK akreditasyonu bölümlerin lisans düzeyindeki eğitim-öğretim programlarına yöneliktir ve diğer üniversite işlevleri olan araştırma ve kamuyu bilgilendirme bakımlarından bölümlerin kurumsal kimliklerini farklılaştırabilmeleri için geniş olanaklar bulunmaktadır.

Üniversitelerde 1980’lerden itibaren yaşanan değişim, internet teknolojilerinin hızla gelişmesinden sonra 2000’lerden sonra yeni bir aşamaya gelmiş, bu kez üniversiteleri büyük bir dönüşümün eşiğine getirmiştir. Üniversitelerin, temeli 19. Yüzyıl Humboldt modeliyle atılmış bulunan mevcut sistematikle günümüzde toplumsal meşruiyetlerini sürdürmede zorlanacakları genel kabul görmektedir. Yukarıda dile getirdiğimiz eleştirilere karşın kalite güvencesi ve akreditasyon süreçleri, söz konusu dönüşümün daha sağlıklı yaşanması bakımından bir alternatif perspektif olarak işlev kazanabilir. Bu nedenle, kalite güvencesi ve akreditasyon süreçlerinin ussal bir işlev görebilmesi için eleştirel bir perspektifle içselleştirilmesi önemlidir. Ancak, unutulmamalıdır ki ihtiyacımız bulunan eleştirel perspektif öz eleştiriye dışlamamaktadır. Aksine, kalite güvencesi ve akreditasyon süreçlerinin ussal düzeyde gerçekçi bir işlev kazanabilmesi için öz eleştiri yaşamsal önemdedir.

Açıklamalar

* **Etik Kurul Onayı:** Çalışma etik kurul izni gerektirecek türden bir araştırma içermemektedir.

* **Yazar Katkı Oranı:** Uygun değildir.

* **Çıkar Çatışması:** Çalışmada herhangi bir yazar veya kurumla ilgili bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

* **Akademik Finansal Destek:** Çalışma; herhangi bir akademik finansal destek kuruluşu (TÜBİTAK, BAP, Avrupa Birliği, Birleşmiş Milletler, vs.) tarafından desteklenmemiştir.

* **Yazar Beyanı:** Çalışma bir tezden üretilmemiştir; herhangi bir kongre, sempozyum veya konferansta sunulmamış ve herhangi bir projeden üretilmemiştir.

Structured Extended Abstract

Quality assurance and accreditation in higher education institutions in Türkiye is a relatively new issue in academic circles. This article addresses the development and current practice of accreditation processes in the field of communication education in Türkiye. It is based on the author's experiences as an evaluator and in departments that have undergone accreditation processes.

Research Background & Problem

Accreditation studies in the field of higher education in the world first started in the higher education system of the United States of America (Harclerod, 1980). Quality assurance and accreditation issues have started to be adopted by European higher education institutions with the influence of the Bologna process since late 1990s (Schwarz & Westerheijden, 2007). Within the scope of the Bologna process, Türkiye has been included in the European Higher Education Area (EHEA) and quality assurance and accreditation issues have been introduced to the Turkish higher

education system (Özer, Gür & Küçükcan, 2010). In 2015, after the foundation of the Higher Education Quality Board (YÖKAK), Communication Education Evaluation Accreditation Board (ILEDAK) was authorized within the legal body of the Association for Communication Research (İLAD) in 2018 and accreditation processes in the field of communication in Türkiye started. As a new agenda topic, accreditation has started to be followed with interest and discussed extensively in Turkish communication academic circles. This article aims to shed light on these debates.

Research Methodology

Author's own observations and experiences from the perspective of both ILEDAK as a service provider and the faculties as a ILEDAK service recipient are expected to provide a sound assessment. In this context, the article uses a reflexive method (Bourdieu & Wacquant, 2021) in which the researcher approaches the process she participated in from an ethnographic perspective.

Research Results

In 2015, with the foundation of YÖKAK, it can be said that a certain level of quality assurance culture has started to be established in Türkiye. Following the foundation of ILEDAK in 2018, the issue of program competencies in the field of communication has started to be addressed with the support of the Council of Communication Deans (İLDEK) and the Association for Communication Research (İLAD). After the completion of the evaluator's trainings, ILAD has started to award accreditation since 2019. As of 2023, 69 communication higher education programs from 29 universities have been accredited. Akdeniz University Faculty of Communication has also initiated the accreditation process in recent years and

was awarded accreditation for the Radio, Television and Cinema program in 2023.

Conclusion & Discussion

Following the neoliberal understanding that has become widespread since the 1980s and especially after the signing of the Bologna Declaration in 1999, the restructuring of universities has started throughout Europe and Türkiye. This process has been criticized for turning universities into businesses and academics into industrial workers (Slaughter & Lesiue, 1997; Timur, 2000; Nalbantoğlu, 2003; Münch, 2014). Although these criticisms are justified to a great extent, it is also a necessity for universities to keep up with the transformation in the world. In this respect, quality assurance and accreditation can be an opportunity for universities to adapt to the transforming world. Communication education should also get its share from these developments. Current problems faced by communication education reveal the importance of quality assurance and accreditation. Although communication education accreditation processes are relatively new in the Turkish higher education system, they are becoming more widespread. In this process of popularization, criticism is also rising. It is widely criticized that accreditation processes overburden academics (Hail et al., 2019; Fidan, Bıyıklı & Özkara, 2022; Alpaydın & Topal, 2022). It is also stated that accreditation forces faculties to become uniform (Gillen, 2020; Romanowski, 2022). Probably, all these criticisms are substantially justified. However, the problem cannot be solved by rejecting these processes altogether. The participation of academics in quality assurance and accreditation processes with a critical perspective will enable these processes to function more rationally and realistically. Yet, this perspective must also

include self-criticism. Otherwise, the endless complaints of communication academics about the quality of education will be useless. As it is known, there are different views from different perspectives on how communication education should be (Atabek & Şendur Atabek, 2014). Especially with the development of internet technologies, serious transformations have started in communication education needs. It is clear that the 19th century Humbolt university model does not meet the needs of the 21st century. For this reason, communication academics should take an active role in the transformation by turning quality assurance and accreditation processes into prospects.

Kaynakça

- Ada, S., & Baysal, Z. N. (2020). *Dünden Bugüne Türk Eğitim Sisteminde Denetim*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Akdeniz Üniversitesi. (2007). *Akdeniz Üniversitesi 2007-2012 Stratejik Planı*.
<http://www.sp.gov.tr/upload/xSPStratejikPlan/files/K1AEy+AkdenizUniversitesiSP0712.pdf> (Erişim: 1.4.2023).
- Alpaydın, Y., & Topal, M. (2022). Eğitim Fakültelerindeki Akreditasyon Deneyimleri Üzerine Nitel Bir Araştırma. *İnsan ve Toplum*, 12 (2), 232-265.
<https://doi.org/10.12658/M0657>
- ASHE-ERIC. (1980). Historical development of accreditation. *ASHE-ERIC Higher Education Report*. 9(6), 20-33.
<https://doi.org/10.1002/aehe.3640090607>
- Atabek, Ü., & Şendur Atabek, G. (2014). İletişim Eğitiminde Farklı Perspektifler: Öğrenciler, Akademisyenler ve Meslek Mensuplarının İletişim Eğitimi

- Hakkındaki Tutumları. *İletişim Araştırma ve Kuram*. 38, 148-163.
- Aziz, A. (2020). Türkiye’de Yükseköğretimde Kalite Güvencesi ve İletişim Eğitimi Akreditasyonu. *Yeni Yüzyıl Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 1(1), 13-29.
- Barry, J. Chandler, J., & Clark, H. (2001). The Ivory Tower and Academic Assembly Line. *Journal of Management Studies*, 38(1), 87-101.
- Beşbudak, M., Özmelek Taş, N., & Nazlı, A. K. (2022). İletişim Araştırmaları Derneği’nin (İLAD) ve Avrupa İletişim Araştırmaları ve Eğitim Derneği’nin (ECREA) İletişim Eğitimi Temaları Üzerine Karşılaştırmalı Bir Analiz. *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 12(2), 1101-1124.
<https://doi.org/10.48146/odusobia.d.1121333>
- Birand, M. T. (2006). ODTÜ Mühendislik Fakültesinde Akreditasyon Etkinliklerinin Başlangıcının ve ABET Değerlendirme Sürecinin Öyküsü. *Öncü ve Önder* (ss. 21.30) içinde. Ankara: ODTÜ Yayınları.
- Bourdieu, P., & Wacquant, L. (2021). *Düşünsel Sosyolojiye Davet*. İstanbul: İletişim.
- Brennan, J., & Williams, R. (2007). Accreditation and related regulatory matters in the United Kingdom. In: S. Schwarz & D. F. Westerheijden (Eds.), *Accreditation and evaluation in the European higher education area* (pp. 465-490). Dordrecht: Springer.
- Brown, R. (2004). *Quality Assurance in Higher Education: The UK Experience Since 1992*. Londra: Routledge Falmer.
- Deem, R. (2020). New Managerialism in Higher Education. In: P. N. Teixeira, & J. C. Shin (Eds.) *The International Encyclopedia of Higher Education Systems and Institutions*. Dordrecht: Springer.
https://doi.org/10.1007/978-94-017-8905-9_308
- Dölek, R. M. (2017). Yurtdışı Yükseköğretim Diplomaları Denklik Sürecinde Yaşanan Problemler. *Journal of International Management Educational and Economics Perspectives*, 5(2), 20-33.
- Duman, S. N. (2021). Akreditasyon alanında yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi (TEBD)*, 19(1), 54-74.
<https://doi.org/10.37217/tebd.824611>
- Eryılmaz, M. E., Kara, E., Aydoğan, E., Bektaş, O., & Erdur, D. A. (2016). Quality Management in the Turkish Higher Education Institutions: Preliminary Findings. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 229, 60-69.
<https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2016.07.114>
- Fidan M., Bıyıklı F., & Özkara, B. (2022). Akademisyenler için akreditasyon ne anlama geliyor? Yükseköğretimde kalite üzerine nitel bir araştırma. *Sosyal Mucit Academic Review*, 3(2), 213-236.
<https://doi.org/10.54733/smar.1166028>
- Gillen, A. (2020). *The Case for Escape Hatches from Higher Education Accreditation*. Center for Innovation in Education Texas Public Policy Foundation.
<https://www.texaspolicy.com/wp->

- content/uploads/2020/04/Gillen-Escape-Hatches-from-Higher-Ed-Accreditation.pdf (Erişim: 18.5.2023)
- Hail, C., Hurst, B., Chang, C., & Cooper, W.O. (2019). Accreditation in Education: One Institution's Examination of Faculty Perceptions. *Critical Questions in Education, 10*, 17-28.
- Harclerod, F. F. (1980). *Accreditation: History Process, and Problems*. ASHE-ERIC Higher Education Report no: 6.
- Kaygusuz, E. (2023). Türkiye’de iletişim eğitiminin akreditasyonu: Akredite programlardaki idareci akademisyenlerin görüşlerine yönelik bir araştırma. *Connectist: Istanbul University Journal of Communication Sciences, 64*, 123-153.
<https://doi.org/10.26650/CONNECTIST2023-1238362>
- Motova, G., & Pykkö, R. (2012). Russian Higher Education and European Standards of Quality Assurance. *European Journal of Education, 47*(1), 25-36.
- Münch, T. (2014). *Academic Capitalism: Universities in the Global Struggle for Excellence*. New York: Routledge.
- Nalbantoğlu, U. (2003). Üniversite A.Ş.de bir ‘homo academicus’: ‘ersatz’ yuppie akademisyen. *Toplum ve Bilim, 97*, 7-42.
- Nandi, E., & Chattopadhyay, S. (2012). Quality, Accreditation and Global University Ranking Issues before Indian Higher Education. *India Infrastructure Report 2012: Private Sector in Education* (pp. 167-177). IDFC.
- NIAD-UE. (2015). *Quality Assurance System in Higher Education: United Kingdom*.
https://www.niad.ac.jp/english/overview_uk_e_ver2.pdf (Erişim: 1.5.2023)
- Özcan, B., Kalaycı, N., & Li, T. (2022). A Comparative Analysis of the Institutional Quality Evaluation Processes in Turkish, European, and American Higher Education Systems. *Yükseköğretim Dergisi, 85-98*.
<https://doi.org/10.2399/yod.21.816017>
- Özer, M. Gür, B. S., & Küçükcan, T. (2010). *Yükseköğretimde Kalite Güvencesi*. Ankara: SETA.
- Romanowski, M. H. (2022). The idolatry of accreditation in higher education: enhancing our understanding. *Quality in Higher Education, 28*(2), 153-167.
<https://doi.org/10.1080/13538322.2021.1948460>
- Rybinski, K. (2020). Are rankings and accreditation related? Examining the dynamics of higher education in Poland. *Quality Assurance in Education, 28*(3), 193-204.
<https://doi.org/10.1108/QAE-03-2020-0032>
- Schwarz, S., & Westerheijden, D. F. (2007). Accreditation in the Framework of Evaluation Activities: A Comparative Study in the European Higher Education Area. In: S. Schwarz, & D. F. Westerheijden (Eds.) *Accreditation and evaluation in the European higher education area* (pp. 1-42). Dordrecht: Springer
- Slaughter, S., & Leslie, L. L. (1997) *Academic Capitalism: Politics, Policies and The Entrepreneurial University*.

Baltimore, MD: Johns Hopkins University Press.

Taştan, K., & Yılmaz, S. (2022). Kalite Yönetimi Uyma Ölçeğinin Yükseköğretim İçin İşlemselleştirilmesi: Yükseköğretimde Kalite Yönetimi Uyma Ölçeği. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 12(3), 573-587. <https://doi.org/10.5961/higheredu sci.1110795>

TDK (2023). <https://sozluk.gov.tr/> (Erişim: 2.05.2023)

Timur, T. (2000). *Toplumsal Değişme ve Üniversiteler*. Ankara: İmge.

Uysal, K., & Peşteli, M. (2022). The course of managerialism in Turkish higher education: An analysis of quality assurance policies and practices. *Higher Education Governance & Policy*, 3(2), 102-119. <https://doi.org/10.55993/hegp.1176742>

Varol, A., & Çetin, D. (2004). *İletişim Fakültesi Dekanları Toplantıları (1-12)*. F.Ü. İletişim Fakültesi Dekanlığı, Yayın No:5.

Williams, Z., (2021). The impact of business program accreditation on ranking and enrollment for HBCU schools. *Research Journal of Business and Management (RJBM)*, 8(4), 233-242.

YÖKAK. (2023). Program Akreditasyonu Nedir?. <https://yokak.gov.tr/akreditasyon-kuruluslari/akreditasyon-kuruluslari-nedir> (Erişim: 19.04.2023)

Yüksel, İ. (2013). Graduate Students' Perception of Standards and Accreditation in Higher Education in Turkey: A Qualitative Analysis. *The Qualitative Report*, 18(75), 1-14.